

Inhoud

Voorwoord	11
Over de schrijver	12
Inleiding	13
Begrippenlijst.....	15
Hoofdstuk 1. Betekenisvol werken, een methode.....	17
Waarom het minder werk is en meer oplevert.....	17
1.1 Vrije tijd in het leven van een kind	19
1.2 Waarom werken met thema's?	20
1.3 Tijdrovend voor jou, saai voor kinderen?.....	22
1.4 Een methode op maat	26
1.5 Maar werkt dat bij ons?.....	28
Hoofdstuk 2. Hoe wil je werken?	33
Doordacht te werk in de eigen praktijksituatie.....	33
2.1 Denken in mogelijkheden.....	35
2.2 Thema's door het jaar heen	40
2.3 Structuur in het activiteitenaanbod	43
2.4 Diversiteit in activiteiten	44
2.5 Jongens en meisjes van 4-13 jaar	48
2.6 Kinderparticipatie	54
2.7 Taakverdeling in het team.....	55
2.8 Communicatie	62
Hoofdstuk 3. Meten en vooruitkijken.....	63
Een stappenplan.....	63
3.1 Stappenplan.....	65
3.2 De scan	65
3.3 Uitkomsten	66
3.4 Doelen stellen, keuzes maken.....	67
3.5 Wakker blijven! Evalueren en bijstellen.....	69
3.6 Planmatig te werk.....	70

Hoofdstuk 4. Kinderparticipatie, basishouding en theorie 71

4.1 Kinderparticipatie	73
4.2 Wat levert het op?.....	74
4.3 Vormgeven aan kinderpaticipatie	76
4.4 Nieuwsgierig zijn is de basis	79
4.5 Aansluiten op het leeftijdsniveau.....	84
4.5.1 Kinderen in de leeftijd van 4-6 jaar	84
4.5.2 Kinderen in de leeftijd van 7-9 jaar	85
4.5.3 Kinderen in de leeftijd van 10-13 jaar	86
4.6 Kinderparticipatie op jouw locatie	88

Hoofdstuk 5. Kinderparticipatie, spel- en werkvormen..... 89

5.1 Starters	91
5.1.1 Observeren: alert op signalen	91
5.1.2 Kinderraad	93
5.2 Spel- en werkvormen 4-13 jaar	95
5.2.1 Fotograaf van de dag	95
5.2.2 Spreekstok (Talking stick)	97
5.2.3 Stickers plakken	98
5.2.4 Buddy – een maatje voor nieuwe kinderen	99
5.3 Spel- en werkvormen 7-13 jaar	102
5.3.1 Stoelentik.....	102
5.3.2 Mindmappen	106
5.3.3 Ren-je-rot!	108
5.3.4 Doe-die-dans!	109
5.4 Spel- en werkvormen 10-13 jaar	110
5.4.1 De budgetbeheerder	110
5.4.2 Hints.....	112

Hoofdstuk 6. Een thema van A tot Z..... 113

Een voorbeeld uit de praktijk	113
6.1 Een thema kiezen	116
6.2 Activiteiten bij het thema	118
6.3 Uitwerken	120
6.4 De themamap	122
6.5 Afronden en evalueren.....	124

Werkbladen	127
Overzicht werkbladen	129
A: Invulschema activiteiten	130
B: Afspraken rondom het organiseren van activiteiten ..	132
C: Scan betekenisvol werken in buitenschoolse tijd	134
D: Schema diversiteit in activiteiten	138
E: Teamrollen	140
F: Invulblad scan betekenisvol werken in buitenschoolse tijd	143
G: Uitwerken van doelen	145
H: Scan spel- en werkvormen kinderp participatie.....	146
I: Scan onderwerpen kinderp participatie.....	148
J: Mindmap voor het ontwikkelen van een divers activiteitsaanbod.....	151
K: Een thema in één oogopslag	153
L: Evaluatieformulier thema	155
 Bronnen	 157

1.1 Vrije tijd in het leven van een kind

Jort komt met een sprint de school uitrennen; verwachtingsvol kijkt hij rond. Als hij Sandra van de BSO ziet, gooit hij met een boogje zijn tas naar haar toe en met een laatste sprong staat hij naast haar. Sandra kijkt hem aan, glimlacht en hangt zijn tas weer om zijn nek. Jort zegt: “Ik wil weer boksen vanmiddag!”.

De taak van de basisschool is duidelijk: kinderen leren er lezen, schrijven, rekenen, aardrijkskunde en nog veel meer.

In de **vrije tijd** van kinderen is er ruimte voor de **eigen interesses** en de ontwikkeling van **persoonlijke kwaliteiten**. In deze tijd doen ze kennis op en ontwikkelen ze vaardigheden die op school niet aan bod komen.

In diezelfde vrije tijd bezoeken kinderen de BSO. Op welke manier kan de BSO bijdragen aan een betekenisvolle tijd voor kinderen?

Als professionals weten we dat we een meerwaarde kunnen bieden én dat dit **vragen** oproept, zoals:

- ✓ Er is weinig tijd na een lange schooldag, hoe ga ik hiermee om?
- ✓ Hoe kom ik tot een passend activiteiten aanbod voor kinderen van verschillende leeftijden?
- ✓ Hoe bied ik uitdaging aan de oudste kinderen?
- ✓ Welke thema’s sluiten aan bij de belevingswereld van de kinderen?
- ✓ Wanneer en hoe bereid ik activiteiten voor?

1.2 Waarom werken met thema's?

Leuke activiteiten verzinnen, dat is de taak van...? Nee, niet alleen die van de pm-er, maar vooral die van de kinderen! **Kinderparticipatie** is de rode draad in dit boek en je zult dus keer op keer teruglezen dat je vooral de kinderen de ruimte moet geven.

‘De ruimte geven’ betekent niet dat je alle touwtjes uit handen geeft; ze hebben je hard nodig om:

- ✓ Te leren omgaan met hun vrijheid
- ✓ Gestructureerd te leren plannen en organiseren
- ✓ Creatief te leren denken
- ✓ Te leren verwoorden wat ze bedoelen
- ✓ Te leren samenwerken

Een thema als denkkader

Eén van de voorwaarden van het effectief inzetten van kinderpacticipatie is het creëren van een **denkkader**. Het werken met thema's helpt daarbij.

Een voorbeeld waarbij er zónder denkkaders wordt gewerkt:

De voorjaarsvakantie komt eraan. Michiel zit met drie kinderen uit de 9+groep aan tafel. “Over twee weken is het voorjaarsvakantie. Wie weet er leuke activiteiten?”

Te verwachten antwoorden zijn dan wellicht:

- ✓ Koekjes bakken
- ✓ Naar de Efteling
- ✓ Voetballen

Deels zijn dat prima ideeën natuurlijk, maar voorspelbaar en waarschijnlijk zal er bij de volgende vergadering ongeveer hetzelfde naar voren komen.

Een voorbeeld waarbij er mét een thema als denkkader wordt gewerkt:

De voorjaarsvakantie komt eraan. Michiel zit met drie kinderen uit de 9+groep aan tafel. “Over twee weken is het voorjaarsvakantie en we hebben het thema “Lentekriebels” bedacht. Wie weet er leuke activiteiten?”

Te verwachten antwoorden zijn dan bijvoorbeeld:

- ✓ *Vriendschapsarmbandjes vlechten*
- ✓ *Kriebelbeestjessoep maken*
- ✓ *Vlinder-tikkertje (gewoon tikkertje, maar dan ga je met fladderende handen over de rug van het kind dat getikt is, zodat het weer vrij is)*

Het **thema geeft richting aan het denken**; de Efteling heeft niets te maken met Lentekriebels. Beestjes wel, en bloemen, verliefd zijn, jonge dieren, enzovoort!

Tip!

Er zijn veel werk- en spelvormen voor kinderparticipatie. Je vindt een selectie, gesorteerd op leeftijd, in hoofdstuk 5.

Bijvoorbeeld:

Voor 4-6 jaar: Doe-maar-dans!

Voor 7-9 jaar: Stoelentik

Voor 10-13 jaar: De budgetbeheerder